

Vastaus kuntalaisaloitteeseen Yhteisöohjaajan roolin vakinaistamisesta Espoon koulujen rakenteisiin

Aloite 25.10.2024 Elina Mattila-Tuori

Espoon kaupungin antaman uusimman tiedon mukaan yhteisöohjaajien vakinaistuksia tehdään tänä vuonna (2024) yksi (1) suomenkieliseen perusopetukseen ja yksi (1) ruotsinkieliseen perusopetukseen. Tämä ei riitä. On aika tunnustaa yhteisöohjaajien korvaamattoman tärkeä työ ja varmistaa, että jokaisella nuorella on myös jatkossa mahdollisuus saada tarvitsemaansa tukea. Ehdotamme yhteisöohjaajan roolin vakinaistamista Espoon kouluihin, sillä yhteisöohjaajan työ koululla vaikuttaa suoraan nuortemme hyvinvointiin ja tulevaisuuteen sekä samalla varmistaa, että opettajat ja muu opetushenkilökunta pystyvät keskittymään itse opetustyöhön. Kannattajia kuntalaisaloitteella on 1002.

Nykytilanne

Yhteisöohjaajien työtä ja työnkuvaa on kehitetty Espoossa osana erilaisia hankkeita. Tämänhetkinen OKM:n hankerahoitus päättyy heinäkuussa 2025. Valtio ei ainakaan toistaiseksi ole ilmoittanut uusista rahoitusmahdollisuuksista.

Hankkeiden aikana yhteisöohjaajia on työskennellyt esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Työn painopisteet ovat vuosien aikana hiukan vaihdelleet rahoituksen antamien raamien mukaisesti. Työtavat ja työnsisältö myös hieman vaihtelevat koulutusasteesta riippuen. Ammattinimikkeen mukaisesti yhteisöohjaajan työn tulee keskittyä koko yhteisön hyvinvointia parantaviin toimenpiteisiin yksilötyön sijaan. Työ on lähtökohtaisesti ennalta ehkäisevää. Kaupungilla on tehty yhteisöohjaajille tehtäväkuva ja työn vaatavuuden arviointi ja laadittu yhteiset ohjeet esimiestyölle.

Yhteisöohjaajien työtä arvioitiin alkuvuodesta 2024 yksiköiden johdolle ja yhteisöohjaajille suunnatuilla kyselyillä. Kyselyn tulokset olivat lähes poikkeuksetta positiivisia, ja rooli koettiin hyvin merkitykselliseksi. Arviointitulosten pohjalta kehittämistyötä jatketaan lukuvuonna 2024-2025 osana OKM:n rahoittamaa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishanketta. Hankkeen kautta Espoossa työskentelee parhaillaan 34 yhteisöohjaajaa; neljä esiopetuksessa, 22 perusopetuksessa, kolme ruotsinkielisessä perusopetuksessa ja viisi lukio-opetuksessa. Työsuhteet ovat määräaikaista ja voimassa lukuvuoden 2024-2025 loppuun.

Samaan aikaan Keski- ja Pohjois-Espoon alueella on ollut käynnissä kokeilu koulunuorisotyöntekijöistä yhteistyössä suomenkielisen perusopetuksen ja nuorisopalveluiden kanssa. Myös tämä kokeilu on saanut hyvää palautetta ja esiin nousseisiin kehittämiskohteisiin etsitään ratkaisuja tämän lukuvuoden aikana. Koulunuorisotyöntekijöitä on määräaikailla työsuhteilla neljä, ja rahoitusta tällä hankkeella on vuoden 2025 loppuun.

Elokuusta 2024 vakinaistettujen kahden jalkautuvan yhteisöohjaajan työnkuva poikkeaa hankkeissa kehitettyjen yhteisöohjaajien työstä siinä, että heidän työnsä ei lähtökohtaisesti ole ennalta ehkäisevää vaan työpanos suunnataan jo syntyneiden haasteiden korjaamiseen. Jalkautuvat yhteisöohjaajat työskentelevät erikseen määritellyn ajanjakson yhdessä peruskoulussa kerrallaan ja siirtyvät sitten suunnitelmallisesti seuraavaan yksikköön.

Tulevaisuuden näkymät

Suomessa on käynnissä perusopetuslain uudistus koskien oppilaan saamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Lakiluonnos on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä. Lakimuutoksen vaikutukset opetuksen järjestämiselle eivät ole vielä selviä, mutta lain valmisteluasiakirjojen pohjalta tiedetään, että Espoon kaupunki tulee tarvitsemaan lisää opettajia vastatakseen lain vaatimukseen esim. oppilasryhmän muodostamista koskien. Lain muutoksiin ei siis pystytäkään vastaamaan yhteisöohjaajilla. Perusopetuslain muutos tulee koskemaan esi- ja perusopetusta. Myös lukiolakiin on tulossa uusia vaatimuksia opiskelijoiden saamaan tukeen liittyen.

Em. perusteella Espoon kaupunki on arvioinut, että opetuksen menot tulevat kaikilla koulutusasteilla kasvamaan syksystä 2025. Jotta kaupunki pystyy varmistamaan oppilaiden tukeen vaadittavat opettajaresurssit, ei kaupunki pysty saman aikaisesti kasvattamaan henkilöstömenojaan yhteisöohjaajien vakinaistamisesta seuraavilla kuluilla. Opettajien määrän kasvaminen lisää myös yksiköissä olevien aikuisten määrää ja siten oppilaiden kohtaamiseen on enemmän resurssia.

Mikäli Espoon kaupunki vakinaistaisi kouluihin uuden ammattiryhmän, tulisi kaupungin arvioida, olisiko kyse yhteisöohjaajista vai koulunuorisotyöntekijöistä. Yhteisöohjaajien työnkuvan yhtenä haasteena on koulujen loma-ajat. Nuorisotyöntekijöiden työnkuva sisältää suoraan mahdollisuuden toteuttaa ns. tavallista nuorisotyötä myös koulujen loma-aikoina, mikä lisää espoolaisnuorten hyvinvointia ympärivuotisesti. Koulunuorisotyöntekijöiden työajat voidaan myös sijoittaa siten, että ne muodostavat koulupäivän eheäksi kokonaisuudeksi vapaa-ajan kanssa. Ammattikuntien johtamisessa on myös eroa, sillä koulunuorisotyöntekijät olisivat osa nuorisotyöntekijöiden johtamisrakennetta ja osaamisenkehittämistä, kun taas yhteisöohjaajan esimiehisuus on koulun rehtorilla.

Vakinaisen henkilöstön työsuhteet pitää pystyä varmistamaan pitkällä aikavälillä eli kyse ei ole vain vuoden 2025 talousarvion tilanteesta. Mikäli Espoon kaupunki vakinaistaisi yhteisöohjaajat ja opetuksen tulosyksiköiden resurssia leikattaisiin, jouduttaisiin perusopetuksen ja lukiokoulutuksen talousarviota tasapainottamaan vähentämällä resursseja varsinaisesta opetuksesta esim. vähentämällä määräaikaisia tuntiopettajia ja siten kasvattaa opetusryhmien kokoa. Ison, uuden ammattilaisryhmän vakinaistamisen merkitys pitää huomioida myös pitkällä aikavälillä. Tästäkin näkökulmasta koulunuorisotyöntekijät voisivat olla kestävämpi ratkaisu.

Koulujen yhteisöllistä hyvinvointityötä tulee lain mukaan tehdä moniammatillisessa yhteistyössä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa. Kaupungille tulevien uusien henkilöstöresurssien sijaan voitaisiin vaihtoehtoisesti kuraattoriresurssia lisätä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Kuraattoriresurssin lisäämisellä heidän työpanostaan saataisiin siirrettyä nykyistä enemmän yhteisölliseen työhön. Kuraattoreilla on selkeämmät lakiin perustuvat toimenkuvat kuin esim. yhteisöohjaajilla.

Kustannukset

Yhden yhteisöohjaajan vuosikustannus on n. 40 000 €. Espoon kaupungilla on 71 suomenkielistä peruskoulua, 10 ruotsinkielistä peruskoulua, 10 suomenkielistä lukiota ja 1 ruotsinkielinen lukio. Mikäli vakinaistamiseen päädyttäisiin, olisi tarkoituksenmukaista aloittaa niistä kouluista, joissa on opetusta vuosiluokilla 7-9 ja lukioista. Tällöin yksiköiden määrä olisi 30 suomenkielistä ja 3 ruotsinkielistä koulua sekä 11 lukiota. Kustannukset ovat n. 1,76 miljoonaa euroa vuodessa.

Talousarvioneuvotteluissa sovittua

Vuoden 2025 talousarvioneuvotteluissa osoitettiin yhteisöohjaajien palkkaamiseen ja lukiopajan toiminnan turvaamiseen yhteensä 400 000 euron määräraha. Määrärahaa osoitettiin myös vuosille 2026 ja 2027. Tällä määrärahalla ja koulujen pienellä omalla panostuksella voidaan turvata suureksi osaksi jo aloitettujen yhteisöohjaajien tehtävien jatkuminen. Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikkö tekee asiaa koskevat käytännön päätökset annetun budjetin puitteissa. Osa tästä lisäyksestä käytetään vuonna 2025 lukiopajan toiminnan turvaamiseksi vuoden 2025 loppuun. Ruotsinkielisten sivistyspalveluiden osalta summa sisältyy 647 000 euron kokonaislisäykseen ja tulosyksikkö tekee asiaa koskevat käytännön päätökset sen puitteissa. Espoon kaupunginvaltuusto päättää ensi vuoden talousarviosta joulukuussa 2024.